

ของ
นายปรีชา นาคพันธุ์
อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) ควรกำหนดให้มีหน้าที่เพียงเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนอำนาจในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งควรเป็นของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เป็นผู้ดำเนินการจัดการเลือกตั้ง

๒. จัดตั้งศาลเลือกตั้ง ให้เป็นศาลชั้นัญพิเศษ

๒.๑ ให้ศาลยุติธรรม คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ (รวมทั้งศาลอุทธรณ์ทั้ง ๘ ภาค) และศาลฎีกา ทำหน้าที่เป็นศาลเลือกตั้ง นับตั้งแต่วันที่มีพระราชบัญญัติกำหนดวันเลือกตั้ง จนถึงวันที่การพิจารณาอนุมัติฉัยชี้ขาดคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งเสร็จสิ้น แต่ไม่เกิน ๓๐ วันนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง

๒.๒ ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลเลือกตั้งชั้นต้น ซึ่งมีเขตอำนาจเหนือคดีนั้น เพื่อพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยวิธีการร้องขอ ให้กระทำโดยง่ายและสะดวกที่สุด

๒.๓ ตรากรกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้งเป็นพิเศษ อาทิ เช่น กรณีให้ศาลมีอำนาจแจ้งให้บุคคลและหมายเรียกเข้ามาในคดี เมื่อปรากฏพยานหลักฐานอย่างชัดแจ้งว่า ยังพบผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในคดีเดียวกันอีก ไม่ว่าจะเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนการกระทำความผิด และให้ศาลมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดไปพร้อมกันในคราวเดียว

๒.๔ การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดี ในศาลเลือกตั้งชั้นต้น

- ใช้ระบบไปต่ำส่วน

- องค์คณะฯ ประกอบด้วย ผู้พิพากษาอย่างน้อยสามคน

๒.๕ การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีในศาลเลือกตั้ง ในชั้นอุทธรณ์และฎีกา

- กระทำการโดยที่ประชุมใหญ่ของแต่ละศาล

- แยกสิทธิอุทธรณ์ว่า คดีใดควรจะอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ หรือควรจะอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา โดยตรง โดยให้พิจารณาจากอัตราโทษที่ศาลเลือกตั้งชั้นต้นกำหนด หรือตามที่กฎหมายกำหนดก็ได้ (ตามความหนักเบาของอัตราโทษ)

- ให้ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด ๗ วันนับแต่วันที่ศาลเลือกตั้งชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดคดี

- ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา จะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้เสร็จภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่ได้รับจำนวนพร้อมคำวินิจฉัยชี้ขาดจากศาลเลือกตั้งชั้นต้น

- คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ให้เป็นที่สุด

๒.๖ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของศาลเลือกตั้งชั้นต้น แจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ เพื่อประกาศผลการเลือกตั้งต่อไป โดยประกาศผลตามลำดับคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละเขต พร้อมกัน เฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ผ่านการเลือกตั้งมาโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และไม่ถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งเท่านั้น

๓. กำหนดให้การเลือกตั้ง เป็นวาระแห่งชาติ

- ประชาชนและหน่วยงานของรัฐ ต้องช่วยเหลือคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) ในร่วมการดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

- กำหนดโทษปรับแก่ประชาชนผู้ไม่ปฏิบัติสิทธิเลือกตั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร

ฝ่ายเลขานุกรุงเทพมหานคร
เลขรับ... ๐๙๘ / ๒๔
วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

541 ซอยเพชรเกษม 53
เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๙

เรียน ท่าน มีชัย ฤทธิพันธุ์ ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ผู้ขอแสดงความยินดี ที่ท่านมีโอกาสทำงานเพื่อชาติบ้านเมือง ร่างรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดและสำคัญยิ่ง พร้อมกันนี้ ผู้ได้ส่งบทความแนวความคิดเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญมาให้ เพื่อประกอบการพิจารณาของท่านด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา นาคพันธุ์)
อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา

ศาลเลือกตั้ง

โดย ปรีชา นาคพันธุ์

อดีต ผู้พิพากษาศาลฎีกา อัยการจังหวัดผู้ช่วย

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศไทย เมื่อปี 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่เดิม และร่างรัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นมาแทน เพื่อแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ของชาติ ประมาณ 19 ฉบับแล้ว แต่ก็ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ เพราะมีเหตุและปัจจัยหลายอย่าง ดังเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว

สำหรับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เมื่อพิจารณาถึงสาระสำคัญอันเป็นแนวทางตามรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ประกอบกับความ公然 Adolf Hitler และความจริงใจของผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดถึงความสนใจและความต้องการของประชาชนทั่วๆ ไปแล้ว เป็นที่คาดหมายได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ จะมีลักษณะแบบไทยฯ เนื้อหาสาระจะสอดคล้องกับสังคมไทย สามารถตอบโจทย์ของประเทศไทยได้ทุกรั้น มีบทบัญญัติอุดช่องว่างเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ของชาติที่ร้ายแรง โดยเฉพาะทางการเมืองซึ่งจะช่วยให้รัฐธรรมนูญมีอายุยืนยาวต่อไปดังเช่นในอารยประเทศ ที่สำคัญที่สุดก็คือ มีกระบวนการกรกตั้งกรองและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น เพื่อให้ได้คนดีเข้ามายังการปกครองบ้านเมือง อันเป็นโจทย์ที่แท้จริงและสำคัญยิ่งของประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะคนดีย่อมกระทำแต่สิ่งที่ดี และเสียสละเพื่อประโยชน์ชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ส่งผลให้ประเทศไทยเจริญก้าวหน้า ยั่งยืนและมั่นคง ประชาชนจะอยู่กันอย่างสงบสุขและร่มเย็น

ปัญหามีว่า ทำอย่างไรจึงจะได้คนดีเข้ามายุ่งบ้านเมือง มีองค์ประกอบมากมายหลายอย่าง เชื่อว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) และผู้ที่ห่วงใยประเทศชาติกำลังดำเนินการอยู่แล้ว จึงขอเสนอแนวคิดเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างจากที่ดำเนินการอยู่ก็ได้ โดยเห็นว่า องค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ซึ่งจะช่วยให้ได้คนดีเข้ามายุ่งบ้านเมือง คือระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญที่กำลังร่างอยู่ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับเรื่องนี้ ถ้าหากได้ระบบการเลือกตั้งที่ดี และมีการบังคับตามระบบดังกล่าว ได้อย่างเคร่งครัด เที่ยงตรงและเป็นธรรมแล้ว เชื่อมั่นว่า จะได้คนดีเข้ามายุ่งบ้านเมืองอย่างแน่นอน

รัฐธรรมนูญฯ ปี 2550 ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) ปี 2557 ได้ออกแบบระบบการเลือกตั้งทำงานของเดียวกับรัฐธรรมนูญฯ ปี 2540 โดยบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กก.ต.) มีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวางมากมายหลายประการ ทั้งก่อนและภายหลังการเลือกตั้ง ที่สำคัญยิ่งคือ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้ง หรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชาชนติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สำหรับการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชาชนติใหม่ ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง ประกาศผลการเลือกตั้ง ผลการสรรหา และผลการออกเสียงประชาชนติ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ยุบพรรคการเมือง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและ

กรรมการบริหารพรรคการเมือง ให้ กก.ต. มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยข้อหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ รายละเอียดปรากฏตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

อำนาจที่มอบให้แก่ กก.ต. นับว่าเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จอันสำคัญยิ่ง โดยมีอำนาจเสริมอ่อนพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและคุ้ลาการ ถึงแม้จะมีบางกรณีที่ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด แต่อำนาจส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นของ กก.ต. การมอบอำนาจเบ็ดเสร็จให้แก่ กก.ต. ซึ่งเป็นคณะกรรมการเพียงห้าคน รับผิดชอบดำเนินการ เลือกสรรคนดีเข้ามาปักครองบ้านเมืองอันจะส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน และความมั่นคงของประเทศชาติเช่นนี้ เห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาที่ใช้ระบบการเลือกตั้งดังกล่าว นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ปรากฏว่า ได้มีการเลือกตั้งในระดับต่างๆ หลายครั้ง ผลการเลือกตั้ง พฤติกรรมนักการเมืองและเหตุการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งในทุกๆ ด้าน ย่อมเป็นที่ประจักษ์ และรับรู้กันโดยทั่วไปอยู่แล้ว กรณีจึงมีเหตุอันควรที่จะต้องทำการพิจารณาทบทวนว่า ระบบการเลือกตั้งที่ออกแบบไว้เดิม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงพอที่จะทำให้ได้คนดีเข้ามาปักครองบ้านเมืองหรือไม่ โดยอาจพิจารณาในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กก.ต. ควรมีหน้าที่เพียงเป็นผู้ควบคุม และดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง หรือควรเป็นผู้จัดให้มีการเลือกตั้งโดยแบ่งเขต

รัฐธรรมนูญ ปี 2550 มาตรา 235 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นแบบที่ในการ
กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของ กก.ต. ได้บัญญัติให้ กก.ต. เป็นผู้ควบคุม
และดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้ง หรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร สมาชิกวุฒิสภาฯ ฯ แต่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา กก.ต. ได้แสดงบทบาท
เป็นทั้งผู้ควบคุมและดำเนินการจัด และจัดให้มีการเลือกตั้งเดียวเอง แทนที่จะ
เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว ทำให้เกิดความ
สับสนในบทบาทอำนาจหน้าที่ของ กก.ต. ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่างๆ
มากมาย

ทางแก้ไขจึงควรกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของ กก.ต. อย่างชัดเจ้ง โดย
ให้ กก.ต. ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้งเท่านั้น
ส่วนการจัดการเลือกตั้ง รวมออบให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของ
หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือ
เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่ง กก.ต. มีอำนาจสั่งบุคคลและ
หน่วยงานดังกล่าว ให้ปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้อยู่แล้ว ตามรัฐธรรมนูญฯ
ปี 2550 มาตรา 236 (4) และพ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ
การเลือกตั้งมาตรา 10 (8)

การกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของ กก.ต. อย่างชัดเจ้งเช่นนี้ จะทำให้
สามารถกำหนดรูปแบบและขนาดขององค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งได้
อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน และประหยัดค่าใช้จ่ายใน
การดำเนินงานอีกด้วย

2. ควรตั้งศาลเลือกตั้งให้เป็นศาลชั้นนำัญการพิเศษ เพื่อพิจารณาและวินิจฉัยซึ่งขาดคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือไม่ และควรกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นวาระแห่งชาติหรือไม่

จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาหลายครั้ง ภายใต้ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฯ ปี 2540 และ 2550 ที่ออกแบบให้ กก.ต. มีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดและจัดให้มีการเลือกตั้งเอง สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ฯลฯ ดังได้กล่าวมาแล้ว นับว่าเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จอันยิ่งใหญ่และสำคัญมาก ซึ่งน่าจะเพียงพอที่จะช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่กลับปรากฏว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งมากมาย เกิดการทุจริตในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเลือกตั้งกันอย่างรุนแรงแพร่กระจายไปทั่วประเทศ และหยิ่งรากลึกลงในสังคมไทย จนกระหึ่งประชาชนบางคน หรือบางกลุ่ม มีความรู้สึกว่า ผลประโยชน์ที่ได้จากการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเลือกตั้ง เป็นสิทธิอันควรมีควรได้ของบุคคลเหล่านั้น ถึงกับมีคำกล่าวว่า “เงินไม่มา ก้าไม่เป็น” นับว่าเป็นค่านิยมที่ผิดพลาดอย่างร้ายแรง เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อระบบประชาธิปไตยและประเทศชาติ ในการเลือกสรรคนดีเข้ามาปกรองบ้านเมือง ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทย การอยู่ดีกินดีของประชาชน และความมั่นคงของชาติ ประเทศไทยจะประสบความาดี ประเทศชาติจะมั่นคง และประชาชนจะมั่งคั่ง ได้อย่างไร ถ้าการเข้าสู่อำนาจรัฐ โดยวิธีการเลือกตั้งยังคงเป็นอยู่อย่างนี้ การทุจริตนี้รายภูร์บังหลวง

แสงหาประโยชน์เพื่อความร่าวยโดยมิชอบ และเพื่อถอนทุนที่เสียไปในการเลือกตั้งคืน และใช้เป็นทุนในการเลือกตั้งครั้งต่อไป จะยังคงวนเวียนอยู่ในสังคมไทย บ่อนทำลายระบบนิติรัฐและระบบคุณธรรม จนย่อ悒ยับไปในที่สุดแล้วประเทศไทย โดยเฉพาะลูกหลานไทย จะอยู่กันอย่างไร

การตั้งศาลเลือกตั้ง และการกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นวาระแห่งชาติน่าจะเป็นทางแก้ไขทางหนึ่งที่จะช่วยให้ระบบการเลือกตั้งที่ใช้อยู่เดิม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น มีแนวทางและเหตุผลดังนี้

2.1 การตั้งศาลเลือกตั้ง ให้เป็นศาลชำนาญการพิเศษ เพื่อพิจารณาและวินิจฉัยข้อหาคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะคดีทุจริตการเลือกตั้ง และคดีอื่นซึ่ง กก.ต. มีอำนาจวินิจฉัยอยู่เดิม นอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของ กก.ต. เพื่อ กก.ต. จะได้มีโอกาสควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง สืบสานสอบสวนข้อเท็จจริงอย่างรัดกุม รอบคอบ โปร่งใส และเป็นธรรมแล้ว ยังเป็นการถ่วงดุลหรือคานอำนาจกัน ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายอีกด้วย

2.2 จุดประสงค์ที่กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นวาระแห่งชาติ คือเพื่อกระตุ้นเตือนคนในชาติให้เกิดความสนใจ และให้ความสำคัญแก่การเลือกตั้ง รวมตลอดถึงให้ความร่วมมือกับ กก.ต. ควบคุมดูแล การเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งมีผลโดยตรง

ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงของชาติ

- 2.3 เพื่อประยุคเงินงบประมาณของแผ่นดิน เห็นว่า ไม่ควรตั้งศาลเลือกตั้งแยกเป็นเอกเทศต่างหาก แต่ควรให้ศาลยุติธรรมทั้งสามศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ (รวมทั้งศาลอุทธรณ์ภาคทั้งเก้าภาค) และศาลฎีกา ทำหน้าที่เป็นศาลเลือกตั้งด้วย นับตั้งแต่วันที่มีพระราชบัญญัติกำหนดวันเลือกตั้ง จนถึงวันที่การพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาดคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งเสร็จสิ้น แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน เก้าสิบวันนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง
- 2.4 การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีในศาลเลือกตั้งชั้นต้น ควรใช้ ระบบการไต่สวน องค์คณะพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีในศาลเลือกตั้งชั้นต้น จะต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อยสามคน ในชั้น อุทธรณ์และฎีกา ให้พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาด โดยที่ประชุมใหญ่ ของแต่ละศาล เมื่อศาลเลือกตั้งชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดคดีแล้ว คดีจะ จึงให้สิทธิคู่กรณีอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ และคดีใดจะให้สิทธิ คู่กรณีอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา ควรพิจารณาจากอัตราไทยที่ ศาลเลือกตั้งชั้นต้นกำหนด หรือจะพิจารณาจากอัตราไทยที่ กฏหมายกำหนดก็ได้ โดยให้อุทธรณ์หรือฎีกากายในกำหนดเจ็ด วันนับตั้งแต่วันที่ศาลเลือกตั้งชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดคดี และศาล อุทธรณ์หรือศาลฎีกา จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดให้เสร็จสิ้นภายใน กำหนดสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับสำเนาหนังสือร้องคำวินิจฉัยชี้

ขาดจากค่าเลือกตั้งชั้นต้น คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลอุทธรณ์หรือ
ศาลฎีกาให้เป็นที่สุด

ข้อสังเกต เหตุที่ให้แยกอุทธรณ์ต่อค่าเลือกตั้ง ออกจากอุทธรณ์โดยตรงต่อ
ศาลฎีกา ตามความนักเบาของไทยหรืออัตราไทย นอกจากต้องการให้
ความสำคัญแก่คดีที่มีไทยหรืออัตราไทยสูงแล้ว ยังต้องการกระจายคดีไปยัง
ศาลทั้งสอง เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนดคดีด้วย ระยะเวลา
เก้าสิบวันที่กำหนดให้ค่าเลือกตั้งทั้งสามศาลพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดี
น่าจะเหมาะสมแล้ว เพราะเป็นคดีพิเศษ ต้องกำหนดวิธีพิจารณาและวินิจฉัยชี้
ขาดคดีไว้เป็นพิเศษด้วย คดีที่ควรให้สิทธิคู่กรณีอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา
 เช่น คดีที่ศาลลงโทษจำคุกเกินหนึ่งปีหรือคดีที่ศาลลงโทษให้เพิกถอนสิทธิการ
 เลือกตั้ง เป็นต้น การให้ศาลดำเนินกรองคดีตามลำดับในลักษณะเช่นนี้ น่าจะเป็น
 การพอเพียงต่อการให้ความยุติธรรมแก่คู่กรณีแล้ว

2.5 หลังจากค่าเลือกตั้งทุกรอบดับวินิจฉัยชี้ขาดและคดีถึงที่สุดแล้ว ให้
 ค่าเลือกตั้งชั้นต้นแจ้งผลการวินิจฉัยชี้ขาดให้ กก.ต. ทราบ เพื่อ
 ประกาศผลการเลือกตั้งต่อไป โดยให้ กก.ต. ประกาศผลการ
 เลือกตั้งตามลำดับคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละเขต
 เลือกตั้งพร้อมกัน เนพะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ผ่านการเลือกตั้งมา
 โดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่ถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งเท่านั้น

ข้อสังเกต การกลั่นกรองผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประกาศผลการเลือกตั้ง
 ด้วยวิธีดังกล่าว จะทำให้การเลือกตั้งเริ่มต้นในคราวเดียว ไม่ต้องเลือกตั้งใหม่

ข้าราชการครรัง เคยมีบางจังหวัดต้องขัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ถึงห้าครั้ง ต้องใช้งบประมาณแผ่นดินเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสูงมาก

2.6 เมื่อกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นวาระแห่งชาติแล้ว ประชาชนผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายเลือกตั้ง นอกจากมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว ยังมีหน้าที่ช่วยเหลือ กก.ต. ควบคุมการเลือกตั้ง ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมด้วย กระ功劳 ทบวง กรม และหน่วยงานของรัฐ ก็มีหน้าที่ช่วยเหลือ กก.ต. เช่นกัน ควรกำหนดโดยสำหรับประชาชนผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร ไว้ด้วย อย่างน้อยมีไทยปรับสักจำนวนหนึ่ง จะทำให้ผู้ที่คิดจะฝ่าฝืนไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีความหวั่นวิตกว่าจะถูกดำเนินคดี ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล มีความยุ่งยากลำบาก อาจจะไม่กล้าฝ่าฝืนกระทำความผิดก็ได้ การที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ลงโทษผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น ให้ตัดสิทธิทางการเมืองหรือตัดสิทธิบางอย่างเป็นต้น เท่าที่ผ่านมาเห็นว่าแทนจะไม่มีผลใดๆ เลย เมื่อประชาชนไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งกันมาก จนครบหรือเกือบครบตามจำนวนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การทุจริตการเลือกตั้งโดยเฉพาะการซื้อสิทธิขายเสียงเลือกตั้ง จะทำได้ยากมาก คงไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือนายทุนคนใด มีโอกาสและมีเงินมากพอที่จะซื้อเสียงเลือกตั้งได้ทั้งหมด เป็นการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งได้ทางหนึ่งด้วย

ข้อสังเกต อาจมีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่า การออกกฎหมายบังคับใช้ที่นี่ รุนแรงเกินไป ไม่เป็นประชาธิปไตย ควรปลูกจิตสำนึกร่วมเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนมากกว่า เห็นว่า การปลูกจิตสำนึกรักด้วยกัน เป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง แต่นับจากวันเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นระยะเวลา 83 ปีเศษแล้ว มีการปลูกจิตสำนึกรักประชาธิปไตยกันได้มากน้อยเพียงใด ย่อมเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้ว ในภาวะที่การปกครองในระบบของประชาธิปไตยของเรา ยังล้มลุกคลุกคลานอยู่เช่นนี้ การออกกฎหมายเพื่อเร่งให้การปกครองในระบบดังกล่าว สมบูรณ์และมั่นคงเร็วขึ้น จึงอาจจะเป็นผลดีต่อประเทศชาติ และประชาชน หากปล่อยให้ล้มลุกคลุกคลานต่อไป โดยไม่ช่วยเหลือ ประคับประคองอาจพาดหัวเสียที่มีอาการหนักกว่าเดิมจนยากที่จะเยียวยาได้

2.7 บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอให้ศาลเลือกตั้ง พิจารณาและวินิจฉัยข้อหาคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง นอกจาก กก.ต. ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงแล้ว ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานราชการ ซึ่งมีหน้าที่ช่วย กก.ต. ควบคุมการเลือกตั้ง ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ก็มีสิทธิร้องขอได้เช่นเดียวกับ กก.ต. โดยร้องต่อศาลเลือกตั้งที่นั่นต้นซึ่งมีเขตอำนาจหนืดคืนนั้น วิธีการร้องขอดังกล่าว ให้กระทำได้ง่ายและสะดวกที่สุด เพียงเตรียมข้อมูลและพยานหลักฐานให้พร้อม แล้วแจ้งความประสงค์ต่อศาล ซึ่งตามปกติศาลจะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มา

ติดต่ออยู่แล้ว โดยจัดเจ้าหน้าที่มาดูอยให้ความสะดวก แนะนำวิธีปฏิบัติต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินคดีในศาล ซึ่งศาลอาจจะกำหนดแบบพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ได้

- 2.8 การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดของศาล โดยทั่วไปแล้ว ศาลจะพิจารณาโดยเปิดเผยแพร่ต่อหน้าคู่ความหรือคู่กรณี เปิดโอกาสให้ต่อสู้คดีกันได้อย่างเต็มที่ สำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เห็นว่า ควรจะออกกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีเป็นพิเศษ โดยเมื่อคดีใด เช่น คดีทุจริตการเลือกตั้งด้วยการซื้อเสียง ขายเสียงการเลือกตั้ง แม้จะมีการร้องขอให้พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาด ลงโทษผู้ซื้อเสียงเลือกตั้งเพียงคนเดียวหรือข้อหาเดียว แต่ถ้าหากในการพิจารณาปรากฏหลักฐานอย่างชัดแจ้งว่า ยังมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในคดีเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ให้ศาลมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดไปพร้อมกันในคราวเดียว การใช้วิธีพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินคดีในรูปแบบพิเศษเช่นนี้ จะทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้สำนึกร่วม หากกระทำความผิดเรื่องนี้ อาจถูกดำเนินคดีและได้รับโทษภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการยับยั้ง ไม่กระทำความผิดได้อีกทางหนึ่ง

ถ้าหากมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งตามแนวทางที่ก่อร่วมมา หรือแนวทางอื่นซึ่งมีผลในทางปฏิบัติอย่างชัดแจ้ง โดยถือว่าเป็นวาระแห่งชาติ มีทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ร่วมแรงร่วมใจ พนักกำลังเป็นหนึ่งเดียว ภายใต้การนำของ กก.ต. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ควบคุม การเลือกตั้งและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งประเทศ รวมตลอดถึงกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานของรัฐ ด้วยให้ความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง อย่างเป็นรูปธรรม จริงจังและเนียบขาด บุกรากถอนโคนกระบวนการเลือกตั้งที่เลวร้าย ทำลายประเทศชาติมาเป็นเวลานาน ให้พ้นไปจากสังคมไทย สร้างความไม่สงบให้เกิดขึ้นอย่างมั่นคง และควรได้คืนดีเข้ามาปกคล้องบ้านเมือง นำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติและประชาชน ทุกคนจะอยู่กันอย่างมีความสุขและมีความหวัง เมื่อการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นักการเมืองซึ่งเชื่อกันว่าส่วนใหญ่เป็นคนดี ก็จะปรับตัวเข้าสู่ระบบนี้ แข่งขันอาชันน์กันด้วยคุณ งามความดี เป็นศักดิ์ศรีแก่ประเทศไทย และวงศ์ตระกูลของนักการเมืองนี้ ตลอดไป

